

تورک پوردی

ناشری : تورک ادبغاغی

صافی ۴

ییل ۱۰

۱۵ حزیران ۱۳۳۹

74
5

قهرمانلارینی بکله بن میدانه

بو محاربه میدانی ، نه « این اوکی » ، نه ده « سقاریا » ده ده کیلدر . بو میدان ؛ کنیش ساحه سنک ایچرسنه بوتون تورک عالمی آلیر ، وحدودینی تورک شهرلرینک یقیق دیوارلری تحدید ایدر . بورده بوغازلاشان ایکی دشمن واردر : بریسی ؛ کوزلرینی هنوز دنیا یوزینه آچش ، و غداسنی آلهی برایشیقدن آلان کنج و کوربوز بر چو جوقدر ، او بریسی ؛ اسیر ملئارک تفسیخ اتمش اخلاقیله تغدی ایدن ، آلی و آلی چرکف لکهلریله دولو معتوه براختیاردر .

برنجیسی ؛ خصوصی چیزکیلرینی وانخالرینی ، کیدیکی البسه یه بر قالب حالنده ویردن وجودلر کبی ایچی ناصلسه ، طیشی ده او یله در . او بری ؛ دیکلرینی فم سدن ، صاریقدن قالباغه و کیچه کلاسه قادار تورلو تورلو سرپوشلرله ، وایسکلت چیقینتیارینی ، متعفن یارملرینی پوطوردن سموکینه قادار چشید چشید قیافتلرله اورتور . یوزی ، گاه ماسکلی ، گاه بویالی . گاه صقاللی ، گاه بیقسنزد .

برنجیسی ؛ دوم دوز یوللرده و کونشده کزدر ، او بری ؛ زیفیری قارانلقلر ایچرسنده وقویتو یرلرده کزلیدر . اوته کینک سلاحی ، روحنک قوتی و قوللارینک چپلاقلغیدر ، برکینک قولتوغی آلتنده وملوث آغزنده زهیرلی خنچرلر وار . او بری ؛ مستیده روحنک یاراتدینی ایلک آلهیلری هجرلرکن ، بو بری ؛ شیطانی وایکرنج لهجه سیله کفرلر صاووریر ، و بر پوندینی بولوبده اونک آیاغنی قاپدی رماق ، اونی برچوقوره دوشوروب بوغماق ایستر . وسوء قصده معروض اولان معصوم ؛ ملی ، ایده آل اخلاق ؛ اونک

دوشمنی ده بیزانس ، استبداد ، وقوزموپولیتزم دورلرندن آرته قالمش اخلا-
قسرلقدرد. ایشته شیمدی بویکی دوشمن بوتون تورک شهرلرنده واک زیاده
استانبول سوقاقلرنده بوغوشیورلر ؟ ..

استنادکاهی اسلامیت اولان اخلاق ، دینک نفوذیه برابر وجدانلرده
زوال بولیور . اخلاق قیمتلرک یوقلغنی سزمن بو وجدانلر ، کنی آزی یه
آلمش حیوانلر وقودورمش کوپکلر کبی بوتون مقدساته صالیرییور .
هرکس بیار که عقل باشقا ، حس باشقا ، اداره باشقادر : انسان ،
هر دوشوندیکنی حس ایده من ، وهر حس ایتدیکنی یاپماز . وجداننده
اخلاقی قیمتلرک یوقسوللغنی دوشونه بیلیمک ، اخلاقی اولمق ایچین کافی ده کیلدر .
قوزموپولیتلر ، وطنسزلر کتله سی هم اخلاق اولدیغنه ، همده بونک کندی
وجدانلرنده یوقلغنه اینانیرلر ، وایشته بوقناعتدر ، که - متعفن بر بطاقلق
حالنده - یکی اخلاق تازه فدانلرینی کوکندن چوروتیمکه چالیشیور .
باقکسر ناصل : ضعیفلر قوتلیلرک ؛ جاهلر ، عالملرک ؛ فقیرلر ، زنکینلرک
ازلی دوشمنیدرلر . مشابته طریقیه معاقله نیک ایلک اثری ، قیصقاتجلق ،
حسدیدیکمز حسدر : خودیین وخودپرست اولان انسان ، مالک اولمادیغنی
شیلره دوشمن اولور ، ده کیلمی ؟ .. وجداننده اخلاقی قیمتلر بولونمایان
کیمسه لرده بوقیمتی احراز ایتمش اولانلره قارشى ایشته بویله بر حسله وبو
طرزده دوشمن اولیورلر ! ..

- نیچین ؟ .. - کنیدیلرنده اولمیان قیمتلر اونلرده وارده اونک ایچین ! ..
بونى : آکلامایانلر ، دوشونمسنی بیلیمه ینلردر : برصنعت اثرینک قارشینسه
کیچوب اونک کوزه لکلرینی کوره بیلیمک ، اویله بر کوزه لکلکی ابداعه
کافی کلیرمی ؟ ..

اخلاق ، بشری بر وصف اولدوغنی ایچین هرکس بونی آز چوق
آکلایبیلر ؛ لکن بو آکلاییش ، اخلاقی اولمایه کافی کلز ؛ وایشته اخلاقسزلرده کی
بو کفایتسزلک ، اخلاقی قیمتلرک باشقارلرنده زوالنی کورمک آرزوسنی

اويانديرر . اوزار ايسترلر كه اخلاقچه كنديلرندن يوكسك اولانلر ، هيچ اولمازسه كندى سويهلرينه اينسنلر ، وبوده ممكن اولمازسه اويله كورنسونلر ، ايسته بونك ايچين در ، كه برچوق اخلاقسزلر باشقارلى عليهنده پروياغاندا ياپانلر ، هرشيئي فنايه چككمكه وهر تميز آدمى لكملكه جهد ايدەرلر .
[ايشيديورز كه فلانجه آدم ، بش اون سنه در ، فلان آدم حقنده هر مجلسده وهر يرده منتظماً عليهدارلق ياپيور . بو طرزده بر چوق مثال ايرادى ممكندر .]

ايكرنج اختيارك ، كنج و كوربوز چو جوغه قارشى سوء قصدينى تسهيل ايدن شرائطده يوق ده كيلدر : بشرينك قاراكلق و ايشيقله برابر ادراك ايتديكى اين لك و فئالق ، فى الحقيقه « اعتبارى » در ، وبو اعتبارك ايلك عيارينى كوستردن حساس وجدانلردر ، كه منسوب اولدقارى جمعيتك ايچنده ايدە آل حركتلريله مثاللر ويرر و سيوريلرك ، هم خلق ديديكمز كتله نك داهالار حساس اولانلرينه رهبرلك ايدەرلر . « انسانى » اولان هر شينك - حسى اولسه ده - عقلى برطرفى وارددر . رهبرلك ايدەرلر ، فعلى حركتلرينى خلقه ايضاح ايچين « عقلى » ي استخدام ايدەرلر . بو ، بوتون دينلرك نشر و تعميمي ايچين ده بويله اولمش . حال بو كه مملكتتمزده ايدە آل اخلاقى تمثيل ايتمك قابليتنده اولانلرك بويولده هيچ بر تشبث و حركتلرى يوقدر . اخلاقسزلره كلنجه ؛ صانكه بر پروغرام داخنده چاليشيورلر كي منتظماً فعاليتده درلر و موفقده اوليورلر . ايچين و ناصل ؟ .. بوجهتى ده ايضاح ايتمك ايجاب ايدەر : تورك محيطى « عقل سليم » نى بالخاصه منور قسمنده چوقدن غائب ايتدى . اوزلر ، كويا ، اوروپا قافاسيله دوشونمك ايستيورلر ؟ .. اوروپا عرفانك يكانه اثرى ، فنى ميدانه كتيردن تجربه در . ، وفن ، حادثه لرى تصنيف ايتمكدن باشقا برده كيلدر . فى الحقيقه . بزم عالمر ، بونى هر كون ، هر كتابده كورسيور و كوكل ايستردى ، كه حياتى واقعه لرى تصنيف ايتمك يعنى علتلرله نتيجه لرى برى برينه باغلاماق عمليه سى اونلرك قافاسنه كيرسينده

«دوشونمک صنعتی» نه مالک اولسونلر. حال بوکه بزم عالملر، شخصی حیاتلرنده و دونیا ایشلرلرنده همین هر نتیجه یی علتسز اولارق قبول ایدیورلر. بو، اونلرک عقل سلیمدن محروم اولدقینه و دوشونمک صنعتی هنوز بلله یا مدکارینه دلالت ایتزمی؟ اونلرک بو بایاغی و آشاغی ذهنیتی دکلیدر، که کندیله یی فرید پاشا و علی کمالک یارداغی حالنه کتیردی.

عالم و منور او کیسه لره دیرلرکه متقدم حادثه لرک هدف و استقامتی یعنی نتیجه سی کوره بیلسین. آناتولونک قانلی و شانلی اختلالی بو عالمک کوزی اوکنده جریان ایتدیکی حالده، ینه بونلر علی کمالی کندیله یی، باش تاجی یا مدیلرمی؟ .. اگر اونلرک حیاتی واقعه لری قاوراماق و اوندن بر نتیجه چیقارماق اهلیتنده اولمادقلری ثابت اولورسه، اگر بر مملکتک عالمی ده، منوری ده بویله ضلالتاره اوغراسه اونلرک دوشونمک صنعتنه مالک اولمادیغنه حکم ایدلرمی؟ .. ایشته ذهنیتک بو بایاغلینی سوء قصدی تسهیل ایدیور.

ایشته، ای حقیقی ملیت جیار، یکی وایده آل اخلاق معروض اولدوغی تهلمکه! .. بیلکیز، که بوملت اخلاقسز یا شایاماز، ویکرمنجی عصرده اخلاق؛ دعا و تمنی ایله تأسیس ایدیله من. ایدمه آل اخلاق ایچین جدال ایتمک ایجاب ایدهر: هر انقلابک جداله و هر جدالک بر آز قانه احتیاجی واردر؛ چونکه انقلاب قانله تغدی ایدن او یله غریب بر آغاجدر، که بسانمدکجه یکی محصولی ویرمن.

هاسم ناهید

